

ἀπορρέει ἡ μαρτυρία, ὅτι ὁ γαλαξίας δὲν ἔχει αἰώνιον παρελθόν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν θέσιν ἣν κατέχει ὁ ἡμέτερος ἥλιος ἐν σχέσει πρὸς τὸν γαλαξίαν, περὶ τούτου ὁ αὐτὸς Herschel τελευταῖον ἀπεφώνησε, ὅτι ὅχι μόνον ὁ ἡμέτερος ἥλιος μετὰ τῆς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ πλανητῶν, ἀλλ' ἐν γένει πάντες οἱ ἀστέρες, τοὺς ὁποίους δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν διὰ τοῦ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ, κεῖνται βαθέως ἐντὸς τοῦ γαλαξίου καὶ ἀποτελοῦσι μέρος αὐτοῦ. Τοῦτο εἶνε τὸ τελευταῖον ἀποτέλεσμα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ καταλήξῃ πᾶσα ἀνθρωπίνη ἐρευνα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν τῷ σύμπαντι θέσιν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου καὶ τοῦ ἡλίου, καὶ διὰ τοῦτο θὰ προσπαθήσωμεν νὰ παραστήσωμεν τὴν θέσιν ταύτην ὀλίγον τι σαφέστερον.

Ἡ ἡμέτερα γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἥλιον καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητά της. Ὁ ἥλιος ἀφ' ἐτέρου εἶνε μέλος μεγάλου τινὸς καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σφαιροειδοῦς σωροῦ ἀπλανῶν ἀστέρων, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουσι πάντες οἱ ἀστέρες, τοὺς ὁποίους βλέπομεν διὰ τοῦ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ, ἴσως δὲ καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῶν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὁρωμένων ἀστέρων. Ἐκτὸς τοῦ σωροῦ τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἀναρίθμητοι ἄλλοι σωροὶ ἀστέρων, μεγάλοι καὶ μικροί, οἵτινες εὐρίσκονται ἐν τῷ χώρῳ εἰς ὠρισμένας τινὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις. Ἀλλ' οἱ ἀναρίθμητοι οὗτοι σωροὶ τῶν ἀστέρων δὲν εἶναι ἀκανονίστως διεσπαρμένοι ἐν τῷ ἀπείρῳ χώρῳ, ἀλλ' εὐρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον

ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου. Εἰς ὀφθαλμὸς εὐρισκόμενος ὡσαύτως πλησίον τοῦ ἐπιπέδου τούτου θὰ ἴδῃ τοὺς σωροὺς ἐκείνους τῶν ἀστέρων ἀποτελοῦντας μέγαν κύκλον εἴτε δακτύλιον. Ἄν φαντασθῶμεν ὀφθαλμὸν τινα εὐρισκόμενον ἐν τῷ μέσῳ ἐνὸς σωροῦ ἀστέρων, ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος θὰ ἴδῃ κατὰ πρῶτον ὑπεράνω αὐτοῦ τὸν οὐρανὸν πεποικιλμένον μὲ τοὺς ἀστέρας τοῦ ἰδίου τούτου σωροῦ. Τοὺς δὲ ξένους σωροὺς θὰ ἴδῃ ἀποτελοῦντας μεγάλην ταινίαν εἴτε κύκλον ἐκτεινόμενον μεταξὺ τῶν διεσπαρμένων τούτων τοῦ ἰδίου σωροῦ ἀστέρων, τινὰς δὲ ἐκ τῶν σωρῶν ἐκείνων θὰ ἴδῃ ἐν σχήματι ὀμιχλωδῶν λωρίδων, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν. Τοιοῦτο δὲ ἀκριβῶς εἶναι καὶ τὸ φαινόμενον, ὅπερ παρουσιάζει ἡμῖν ὁ ἡμέτερος ἀστεροεὶς οὐρανὸς μετὰ τοῦ γαλαξίου. Ὁ κάτοικος οἰουδήποτε ἀστέρος ἀνήκοντος εἰς οἰονδήποτε ἄλλον σωρὸν, καὶ ἐν γένει ὁ κάτοικος ἐνὸς οἰουδήποτε ἀστέρος ἐντὸς τοῦ ὁρατοῦ ἡμῖν σύμπαντος θὰ βλέπῃ ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς θέαμα, ὅπερ βλέπομεν ἡμεῖς ἀπὸ τῆς γῆς. Εἰς λοιπὸν μόνος γαλαξίας ὑπάρχει καὶ οὐχί, ὥς τινες ἀστρονόμοι ἰσχυρίσθησαν, γαλαξίαι τοῦ γαλαξίου, ἀπαράλλακτα ὅπως δὲν ὑπάρχουσιν αἰωνιότητες τῆς αἰωνιότητος. Ὁ γαλαξίας εἶναι ἡ ὑψίστη τάξις τοῦ ὄντος, ἣν δύναται νὰ ἴδῃ ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς, ἀριθμὸν ὅμως καὶ μέτρον δι' ἡμᾶς δὲν ἔχει. Οὐδεὶς θνητὸς θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ μάθῃ τι περισσότερον ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ ζητηματι.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

Ο ΔΟΥΞ ΤΟΥ ENGHIEU.

Ὁ ἐρευνῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πρώτης ναπολεοντείου αυτοκρατορίας τὴν ἀπαίσιον στιγμήν, καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἡ τύχη δεικνύεται ἐναντία εἰς τὴν ἀνυφουμένην δόξαν τοῦ ἥρωος, νομίζει συνήθως ὅτι ἀνεῦρεν αὐτὴν ἐν τῇ ἐναντίον τῆς Ῥωσσίας ἐκστρατείας ἢ πρότερον ἐν τῷ ἰσπανικῷ πολέμῳ. Πράγματι ὅμως ἡ περιπέτεια τοῦ δράματος τούτου λαμβάνει χώραν πολλῶ ἐνωρίτερον, πρὸ τοῦ νὰ ἐπιθέσῃ ὁ Βοναπάρτης τὸ στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἦτο ἡ 21. Μαρτίου 1804. Φόβος καὶ τρόμος ἐπεβάρυνον κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν Παρισίων. Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν τις ἐστρέφετο ἐβλεπεν ὄψεις σκυθρωπὰς καὶ πρόσωπα τεταραγμένα. Ἐν βαθυτάτῃ σιγῇ διηγοῦντο οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους ὅτι φοβερὸν ἐγκλήμα διεπράχθη τὴν νύκτα ἐκείνην· ὁ Πρῶτος Ὑπάτος συνέλαβε παρὰ πᾶν δίκαιον τῶν ἐθνῶν ἐν Βάδῃ πρίγκιπά τινα τοῦ οἴκου τῶν Βουρβόνων καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς Παρισίους· ἐνταῦθα δὲ ἐντὸς ὀλίγων ὥρων οὗτος ἀνεκρίθη, κατεδικάσθη καὶ ἐτούφεκίσθη ὡς συνωμότης. Τὸ ἀπίστευτον ἀπεδείχθη δυστυχῶς τὰ μάλιστα ἀληθές. Ὁ νέος δούξ τοῦ Enghien ἐφρονεῦθη ἐπιβούλως ὑπὸ τῆς ναπολεοντείου ἀστυνομίας ἐν τινι τάφρῳ τοῦ φρουρίου τῶν Vincennes, καὶ ὅτε ἡ ἀθεμιτοῦργία ἐγένετο γνωστὴ ἐν Παρισίοις κατέλαβε τοὺς πάντας ἀπερίγραπτος ταραχή. Πρώτην φορὰν τότε κατεγούον οἱ Γάλλοι ποῖον θηριώδη δεσπότην ἀνύψωσαν ὑπεράνω ἑαυτῶν. Αὐτόπτης τις γράφει ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἦτο ἐκείνην τὴν ἡμέραν μᾶλλον ἀνήσυχος ἢ κατὰ τὸν ἀπαγχονισμόν Λουδοβίκου ΙΣΤ'. καὶ ἡ κυρία de Remusat μᾶς ἐκθέτει μετὰ τρομακτικῆς ἀληθείας τὴν ἐντύπωσιν ἣν προῦξένησεν ἡ εἰδησις εἰς τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν τοῦ πρώτου ὑπάτου. Πάντες ἔμειναν ἐμ-

βρόντητοι, ὡς ἂν εἶχε προσβάλει αὐτοὺς βλέμμα βασιλίσκου. Ἐντρομοὶ ὑπεχώρουν οἱ αὐλικοὶ ὅτε ἐφάνη ὁ δεινὸς ἀνὴρ, ἔχων τὴν ὄψιν ὠχρὰν καὶ σκυθρωπήν. Ὁ φόβος ἐχάρασσε εὐρὺν κύκλον κενὸν περὶ αὐτόν. Ἐπεκαλεῖτο τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας, ἀπελογεῖτο μετὰ τῆς ἀπηνόου πολιτικῆς ἀνάγκης· ἐπρεπε τέλος νὰ δεῖξῃ ἅπαξ διὰ παντός εἰς τοὺς ἐχθρούς του, πρὸς τί ἦτο ἱκανός. Ἀλλ' αὐτοὶ οἱ διακεκομμένοι καὶ ἀπύτομοι λόγοι δὲν ἀπεδείκνυν ἄλλο ἢ ὅτι ὁ σκόληξ ἤρχιζε νὰ δάκνῃ τὴν συνείδησιν αὐτοῦ. Ὁ Fouché ἐξεστόμισε τὴν ἡμέραν ταύτην τὰς περιφήμους ἐκείνας λέξεις· „Αὐτὸ εἶνε μεγαλύτερον ἐγκλήματος — εἶνε σφάλμα!“ καὶ αὐτὸς ὁ Ναπολέων ὡμολόγησε βραδυτέρον ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ, ὅποτε ὁ ἴδιος βίος ἐφαίνετο ἐπιφυλασσόμενος αὐτῷ ἐν ἱστορικῇ ἀποστάσει, ὅτι κατ' οὐδὲν τὸν ὠφέλησεν ὁ θάνατος τοῦ δουκὸς τοῦ Enghien, ἀλλὰ μόνον τὸν ἐβλάψε. Διὰ τούτου τοῦ ἀθεμιτοῦργήματος ἀπεξένωσε τὰς καρδίας ὧν, ἔκτοτε ἡδύνατο μόνον νὰ ἐξαπατήσῃ, νὰ ἐκπληξῇ καὶ νὰ τρομάξῃ. Ὅταν δὲ μετὰ δύο μῆνας βραδυτέρον ἀνέβῃ ἐπὶ τοῦ αυτοκρατορικοῦ θρόνου, ἔφερεν ἤδη ἐφ' ἑαυτοῦ τὰ σημεῖα τῆς μοίρας.

Οὐδὲν εὐνοητότερον ἢ ὁ ζῆλος μεθ' οὗ οἱ Βοναπαρτισταὶ προσπαθοῦσι νὰ καθάρωσι τὸ εἰδωλὸν τῶν ἀπὸ ταύτης ἰδίως τῆς φονικῆς κηλίδος. Ἡ φοβερά αὐτὴ ὑπόθεσις φέρεται ἀκαταπαύστως καὶ τώρα ἀκόμη εἰς τὸ φῶς. Πρὸ ὀλίγου ἔτι ἐπανήλθεν εἰς αὐτὴν ὁ πρίγκιψ Βίκτωρ Ναπολέων ἐν τῇ κατὰ τοῦ Taine πραγματείᾳ αὐτοῦ· κατ' αὐτὸν εἶχεν ὁ πρῶτος ὑπάτος τὴν πρόθεσιν νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν δοῦκα τὴν χάριν, οἱ ὑποτελεῖς ὅμως ἐβιάσθησαν ὑπὲρ τὸ δέον δυστυχῶς μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης. Οἱ ὑποκείμενοι ὅμως οὗτοι οὐδὲν θέλουσι νὰ ἡξεύρωσι τοῦ συγκινητικοῦ

μύθου. Εἰς δωδεκάδας βιβλίων καὶ φυλλαδίων ἀπέτριψαν ἅψ' ἐαυτῶν τὴν φονικὴν εὐθύνην, καὶ μία μόνον φωνὴ λείπει εἰσέτι ἥτις ἰδίως θὰ ἦτο ἀρμοδιὰ νὰ δια φωτίσῃ τὴν περίπλοκον ὑπόθεσιν, ἡ τοῦ Talleyrand. Εἰς τὰς Ἀναμνήσεις του, αἵτινες κρατοῦνται ἀκόμη μυστικάι, λέγεται ὅτι ὁλόκληρος τόμος πραγματεύεται τὸν θάνατον τοῦ δουκὸς τοῦ Enghien. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ προσπαθοῦσιν ἄλλοι νὰ ἀνερευνήσωσι τὴν ἀλήθειαν. Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθη πάλιν ἐκτενὲς ἔργον περὶ τοῦ δυστυχοῦς δουκὸς περιέχον πολλὰ νέα καὶ ἀξία μνημονεύσεως, δι' ὅπερ ἡμεῖς δὲν ἀπηξιώσαμεν νὰ ἀφιερῶσμεν ὀλίγας γραμμὰς εἰς τὴν μνήμην τοῦ συμπαθητικοῦ μάρτυρος.*)

Ὁ δούξ τοῦ Enghien ἐγεννήθη τῷ 1772 ἐν τῷ λαμπρῷ ἐκείνῳ μεγάρῳ τοῦ Chantilly, ὅπερ ἐδῶρθε πρὸ μικροῦ ὁ δούξ τῆς Ὠμᾶλης μεθ' ὧν αὐτοῦ τῶν πασιγνώστων συλλογῶν εἰς τὸ γαλλικὸν Ἰνστιτούτον. Ὁ δούξ τῆς Ὠμᾶλης ἐκλήρονόμησε τὸ μέγαρον καὶ μετ' αὐτοῦ κολοσσαίαν περιουσίαν ἀπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Enghien, τοῦ δουκὸς τοῦ Bourbon, ὅστις ἀπηγγόνισεν ἑαυτὸν ἢ κατ' ἄλλους ἀπηγγονίσθη — ἀγνοεῖται ποῖον ἐκ τῶν δύο εἶνε τὸ βέβαιον — ἐκ τοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ. Ὁ δούξ τοῦ Bourbon ἐνυμφεῖτο τῷ 1770 μίαν δεσποινίδα d'Orléans. Σπάνιον νὰ εὐρεθῶσι δύο ἄνθρωποι ἀνομοιοτέρου χαρακτῆρος. Ἡ Λουίζα d'Orléans ἐκλινε πρὸς τὰς νέας ἰδέας, ἐνταυτῷ ὅμως εἶχε μοναδικὴν εὐσέβειαν ἂν καὶ ἀφῆκε τὸν νυμφίον νὰ ἀπαγάγῃ αὐτὴν ἐκ τῆς μονῆς. Οὗτος δέ, ἀκλόνητος συντηρητικὸς, ἐκτὸς μόνον ἐν τῷ ζητήματι τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ γάμου, ἐφαίνετο συναγαγὼν ἐν τῇ ψυχῇ του πᾶσαν τὴν κουφόνειαν τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, ἐκπροσωπῶν δι' ἑαυτοῦ πάσας τὰς θελκτικὰς κακίας τῆς ἐποχῆς του. Ὁ υἱὸς του περιγράφεται ὡς κατὰ τι μὲν βραχυσωμότερος, ἐξαιρέτως ὅμως εὐκίνητος καὶ λεπτὸς νεανίας, „τὸ πρόσωπον ἥρωος καὶ κακοῦ ὑποκειμένου“. Ἡ περιγραφὴ ἐνθυμίζει τὸν πατέρα μᾶλλον ἢ τὸν υἱόν. Ὁ δούξ τοῦ Bourbon, ὅστις ἐπέπρωτο, ὥπως καὶ ὁ υἱὸς του, νὰ λάβῃ τοσοῦτον οἰκτρὸν τέλος, ἦτο κατ' ὅλην τὴν ζωὴν του ὅτε μὲν ἦρως ὅτε δὲ δόλιος, πρὸς τὸ παρὶν δὲ μᾶλλον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Κατήγετο ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Condés, γένους ὑπερηφάνου καὶ θρασέος μὲ αἷμα στασιαστικὸν εἰς τὰς φλέβας. Συχνότατα εἶχον ἀνυψῶσι οἱ ὑπεροπτικοὶ οὗτοι ἐξάδελφοι τοῦ βασιλέως τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. Ἐν τῷ δουκὶ ὅμως τοῦ Bourbon δὲν ἐξεδηλοῦτο ἡ σπανίως ἢ πατροπαράδοτος αὕτη ὁρμή· πρὸ παντὸς εἶχε διὰθεσιν πρὸς διασκέδασιν. Ἦθελε νὰ ψυχαγωγῇται ἐνῶ ἡ σύζυγός του ἦτο βεβυθισμένη εἰς ἐνθερμον προσευχὴν. Τὸ τεκνίον ἔμεινεν εἰς τὴν διάκρισιν θεραπειῶν, ἕνεκα τῆς ἀμελείας τῶν ὁποίων ὀλίγον ἐδέχεσθαι ποτε νὰ καῇ ἐν τοῖς σπαργάνοις. Ἐν ἔτει 1780 ἐχωρίσθησαν οἰκειοθελῶς οἱ σύζυγοι καὶ ὁ παῖς ἐνεπιστεύθη εἰς τινὰ ἐφημέριον, ὅστις εὐτυχῶς ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του λίαν εὐσυνειδήτως. Οὕτως ἠυξήθη ὁ νεαρὸς δούξ ἐν Chantilly παρημελημένος ὑπὸ τῶν γονέων, δίκην ὀρφανοῦ.

Μετ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἡ μεγάλη ἐπανάστασις. Ὁ πατήρ τοῦ Enghien καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ, ὁ πρίγκιψ τοῦ Condé, εὐρίσκοντο μεταξὺ τῶν πρώτων Μεταναστῶν, ὁ δὲ νεαρὸς δούξ ἠναγκάσθη αἰφνης καὶ αὐτὸς νὰ ἀρχίσῃ τυχодиωκτικὸν πλάνητα βίον. Ὁ εὐθυμὸς χαρακτήρ του φαίνεται ὅτι οὐδέποτε

ἐγκατέλειπεν αὐτὸν ἂν καὶ εἶχεν ὡς συνοδοιπόρους φροντίδας τε καὶ στερήσεις. Οἱ εὐγενεῖς κύριοι, οἱ συνειδησμένοι εἰς παντοίαν δαφίλειαν, εὐρίσκοντο πολλάκις εἰς δεινὴν ἀμυχανίαν ποῦ νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλὴν των, πῶς νὰ στρώσωσι τὴν τράπεζάν των. Ἐπαίται μὲ ἡγεμονικὰ ὀνόματα, περιεφέροντο κατ' ἄπασαν τὴν Εὐρώπην, διενυκτέρευον σήμερον ἐν Τουρίνῳ, αὔριον ἐν Βενετίᾳ, μεθαύριον ἐν Βιέννῃ, Στουτγάρδῃ, Καρλσρούῃ, Βορματίᾳ, Κοβλεντίᾳ. Οὐδαμου ἡγαπᾶτο ἡ παρουσία τοῦ πλάνητος τούτου εὐγενοῦς ὄχλου, τὸ ὀλιγώτερον δὲ ἐκεῖ ὅπου ἀνέμενον ἀνοικτόκαρδον ὑπόδοχὴν. „Εἰς τυχодиωκτας, ἐπαίτας καὶ Μεταναστας εἶνε ἀπηγορευμένη ἡ διαμονή“ ἀνεγίνωσκέ τις τότε εἰς τὰς πύλας πολλῶν γερμανικῶν πολιχνίων, καὶ μόλις μετὰ βίας ἐδεικνύοντο οἱ ἀνώτερα ἀξιώματα κατέχοντες μᾶλλον φιλόξενοι τῶν δημάρχων καὶ προσεστώτων τῶν κωμοπόλεων. Αὐτοὶ οἱ Μετανασται ἦσαν ὄχληροι ξένοι, οἵτινες δὲν ἔπραττον ἄλλο ἢ νὰ ἐκθέτωσιν, χάριν εὐγνωμοσύνης φαίνεται, τοὺς ξενίζοντας. Ἦρχεν ἔτι ὁ βασιλεὺς ἐν Γαλλίᾳ, οὗτοι ὅμως δὲν ἐλάμβανον πλέον ὑπ' ὄψιν τοὺς λόγους καὶ τὰς προσταγὰς του. Ἦθελον νὰ δειχθῶσι βασιλικώτεροι τοῦ βασιλέως, πράγματι ὅμως ἦσαν ἐπαναστατικώτεροι τῶν Ἐπαναστατῶν, ἔκαμνον, ὡς ἐὰν ὁ Λουδοβίκος ΙΣΤ'. δὲν συγκατεριθμεῖτο πλέον ἐν τοῖς ζῶσιν, ἐγκαθίδρουν ἐν Κοβλεντίᾳ ἐπίσημον κυβέρνησιν, διώριζον ὑπουργούς, ἀπέστελλον πρεσβευτὰς εἰς τὰς ξένας Αὐλὰς, ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς τὴν ἀληθῆ Γαλλίαν, καὶ μετὰ περιφρονήσεως ἀνελογίζοντο τὴν πέραν τοῦ Ῥήνου ἐλλεινὴν χώραν ὅπου ἦρχεν ἐν μέσῳ ἀπεριγράπτων κινδύνων καὶ ταλαιπωριῶν ἀτυχῆς βασιλεὺς. Οὗτος παρεκάλει, διέταττε νὰ ἀφήσωσιν ἐπὶ τέλους κατὰ μέρος αὐτὰς τὰς ἀπαισίους ἐνεργείας, αἵτινες ἐπεβάρυνον μόνον τὴν θέσιν του, ἐπέτεινον τὸν κίνδυνον — οἱ ἐν Κοβλεντίᾳ ἦρωες ἔφρασσον τὰ ὠτά των· προὔτιμων νὰ καταστραφῶσιν ἢ νὰ ἀνεχθῶσι τὸν θρίαμβον τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Παρίσις, ἐν μέσῳ τῆς θυέλλης θὰ ἦτο αὐτὴ ἡ θρασέα στάσις λίαν ἐντμος, ἀλλ' ἐν Κοβλεντίᾳ, ὅπου δὲν ἐφθάνεν οὐδὲ ὁ ἥχος τοῦ ἐπαναστατικοῦ τηλεβόλου, πλησίον τῶν θελκτικῶν κόλπων τῶν κυριῶν Balbi καὶ Polastron, αἵτινες καθήδυνον τὴν ἐκουσίαν ἐξορίαν τῶν ἀδελφῶν τοῦ βασιλέως, ἦτο ὅλη αὐτὴ ἡ διαγωγὴ ἀκατονόμαστος ἀσέβεια κατὰ τοῦ οἰκτροῦ μονάρχου, ὅστις ἐδέχετο διὰ τῆς ἰδίας ζωῆς νὰ ἀποτίσῃ τὸν εὐτελεῖ ἡρωϊσμόν των ἀδελφῶν καὶ ἐξαδελφῶν του. „Οἱ δεισιῖ!“ ἀνέκραξεν ἡ Μαρία Ἀντωνία ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ κίμης τοῦ Artois καὶ οἱ πιστοὶ του ἐξώθησαν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν διαμαρτύρησιν τοῦ Pillnitz, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ δούξ τοῦ Enghien φαίνεται ὅτι παρὰ τὴν νεότητά του κατενόησε τὸ ἀνάξιοπρεπὲς τῆς τοιαύτης διαγωγῆς. „Πᾶς νέος Γάλλος πρίγκιψ ἀνήκει ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι ἐκεῖ ὅπου πίπτουσι βολαὶ τουφεκιῶν“, γράφει πρὸς τινὰ φίλον, καὶ εἰς τοὺς θρασεῖς αὐτοὺς λόγους ἐγκνεται οἶονεὶ προαἰσθήσις τῆς μελλούσης τύχης του. Μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ εὕρῃ εὐκαιρίαν ὅπως κορέσῃ τὴν ἐνθερμον πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα ὀρμὴν αὐτοῦ.

Ὁ πρίγκιψ Condé διωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Κοβλεντίᾳ γαλλικῆς κυβερνήσεως ἀρχιστράτηγος τῆς στρατιάς τῶν Μεταναστατῶν. Ἡ στρατιὰ αὕτη δὲν εἶχεν εἰ μὴ τὸ μέγα σφάλμα ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἔτι ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ ὅτι ἔπρεπε πρῶτον νὰ στρατολογηθῇ. Τῇ προσκλήσει τοῦ πρίγκιπος συνήχθησαν ὀλίγαι χιλιάδες βασιλοφρόνων, ἰδίως νεαροὶ εὐπατρίδαι, καὶ ἀπετέλεσαν οὕτω τὴν καλουμένην στρατιὰν τοῦ Condé. Μετὰ τῶν Συμμάχων ἔπρεπε νὰ πολεμήσωσι

*) Le duc d'Enghien par Henri Welschinger. Paris 1888. Librairie Plon.

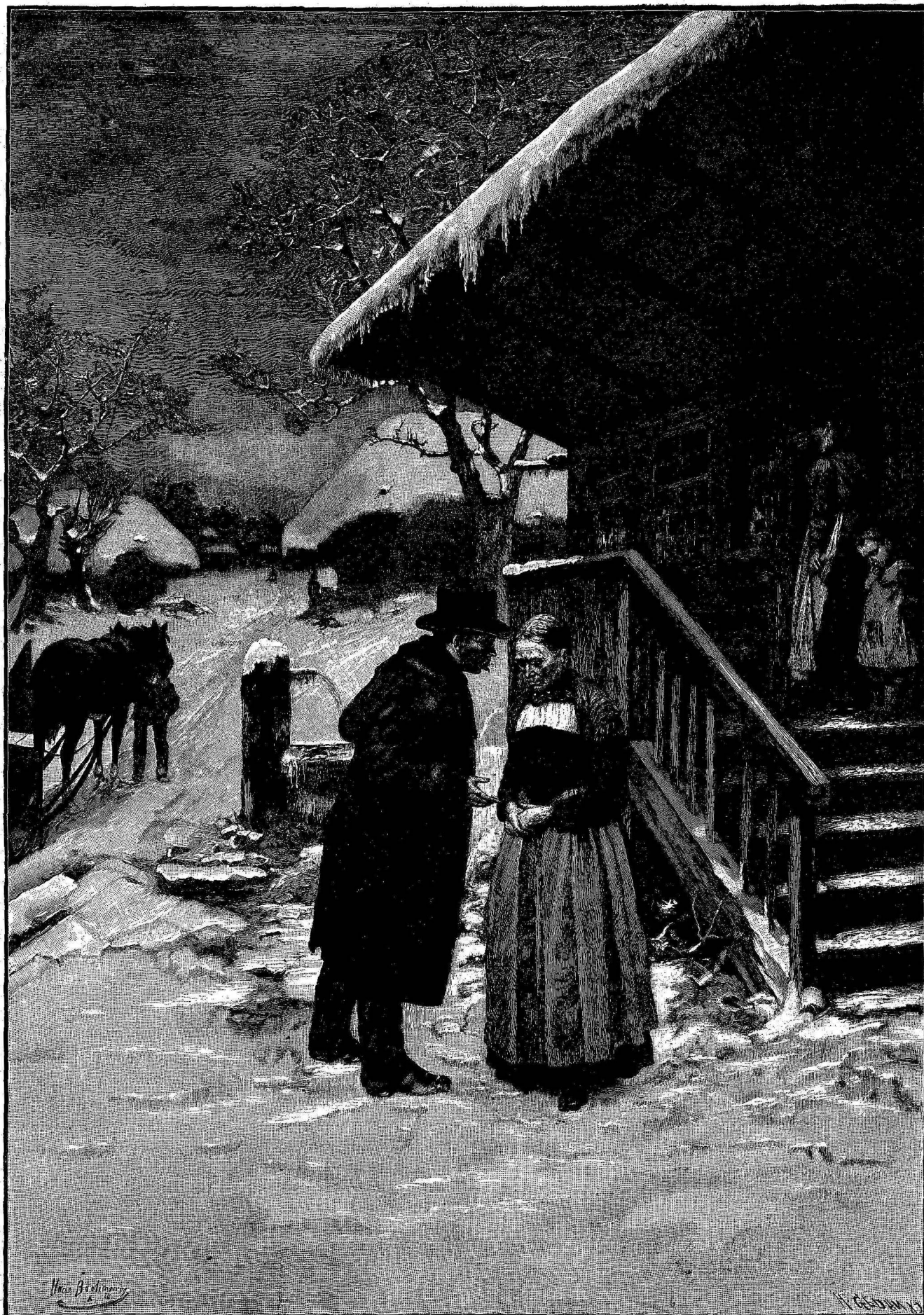
κατὰ τῆς Γαλλίας. Ἡ Αὐστρία παρῆχε κριθὴν καὶ διπυρίτην, ὁ Πιττ ἐχορήγει τὰς Γουίνεας τοῦ, ἡ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη ἔπεμπε πρὸς ἐπικουρίαν ἄφθονα βούβλια. Οἱ νεαροὶ κύριοι τοῦ „εὐγενοῦς Πεζικοῦ“ καὶ τοῦ „εὐγενοῦς Ἰππικοῦ“ ἐμάχοντο μετὰ μεγάλης γενναιότητος, ὡς „ἥρωες καὶ κακὰ υποκείμενα“, ἐπὶ κεφαλῇ δὲ αὐτῶν ὁ νέος Enghien. Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐδείχθη κατ' ἀρχὰς ἀνδρεῖος, ἀπεσύρθη ὅμως μετ' ὀλίγον ἕνεκα πληγῆς. τινος εἰς Λονδίνον, ὅπου, ἀποζῶν ἐξ ἑτησίου μισθοῦ οὐχὶ εὐκαταφρονήτου, ἐπάλαιεν ἔκτοτε καὶ μετ' ἐπιτυχίας πρὸς τὴν ψυχρότητα ὠραίας Λαίδης. Ἡ φήμη τῶν κατορθωμάτων τοῦ ἔφθασε μέχρι τῶν ὠτων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. „Παρακαλῶ διὰ τινος μικρὰς ἀδιακρισίας ὡς πρὸς τὰς ἐν Λονδίνῳ ἐπιτυχίας Ἰμῶν“, ἔγραψεν ὁ νέος πρὸς τὸν γέροντα, „ὅλοι δὲν δύνανται νὰ ἀπαιτήσωσι παρ' Ἰμῶν σιωπὴν.“ Εἶνε ἀξιοπαρατήρητον πῶς ὁ πατὴρ διάγει ἐν Ἀγγλίᾳ εὐχάριστον ἔξορίαν, ἐνῶ ὁ υἱὸς ὑποφέρει μετὰ θάρρους πάσας τὰς κακουχίας καὶ ταλαιπωρίας τοῦ στρατιωτικοῦ βίου. Εἶνε ἀγαπητὸς παρὰ φίλῳ καὶ ἐχθρῷ, ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαπᾷ φίλον καὶ ἐχθρὸν ἐπειδὴ ἀμφότεροι εἶνε Γάλλοι. Ἐνταῦτ' ἔπαινε τὴν ἀνδρείαν τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν δημοκρατικῶν. „Ἄλλ' οὗτοι εἶνε θεοὶ!“ ἀνακράζει ποτὲ ἐνώπιον ἡρωικῶς μαχομένου δημοκρατικοῦ τάγματός· οἱ δὲ ἐπαινεθέντες ἀποδίδουσι μετὰ τόκου τὸν ἔπαινον λέγοντες πρὸς τοὺς βασιλικούς· „Σεῖς ἠθέλετε παράσχῃ ἀρίστους δημοκρατικούς.“

Ἄλλ' ὁ πολεμικὸς σάλος ἐκόπασε πάλιν καὶ τότε παρήχθη ἡ ἐρώτησις τί ἔπρεπε νὰ ἀπογείνη μετὰ τὴν στρατιάν τοῦ Condé. Αὕτη ἦτο στενοχωρία δι' ὅλας τὰς δυνάμεις. Τί ἔμελλε νὰ κάμωσι μετὰ αὐτὸ τὸ στίφος τῶν εὐγενῶν μισθοφόρων, τὸ ὅποιον κατανήλισκεν ἄπειρον χρῆμα καὶ ἡδύνατο νὰ ἀποβῇ ἀφετηρία ἀκαταπαύστων διπλωματικῶν δυσχερειῶν; Τότε προσεφέρθη ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας Παῦλος Α' νὰ ἀναλάβῃ ὅλον τὸ πλῆθος μετὰ ὀρίσμενας συμφωνίας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ, καὶ ἡμέραν τινα ἐπιβιβάζονται τετρακισχίλιοι Γάλλοι Μετανάσταί ὑπὸ τὸν δούκα τοῦ Enghien ἐν Ρατισβόννῃ εἰς μικρὸν στολίσκον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὅπως διὰ τῆς Αὐστρίας πλεύσωσιν εἰς τὴν Πολωνίαν. Ὁ Τζάρος τοῖς ὥρισε στρατόπεδα ἐν Πολωνίᾳ. Ἐκεῖ περιέμενον θλιβεραὶ δοκιμασίαι τοὺς εὐθύμους Γαλλίτας. Ἡ νοσταλγία ἐμαίνετο μετὰ αὐτῶν δίκην μεταδοτικοῦ πυρετοῦ καὶ μόλις ἡδύνατο νὰ καταπολεμηθῇ δι' ἐπιπόνων στρατιωτικῶν ἀσκήσεων ἢ διὰ τῆς παραστάσεως δραμάτων τοῦ Ρακίνου καὶ Μολιέρου, ἅτινα πρὸς ἰδίαν τῶν τέρψιν ἐδίδασκον οἱ εὐπατρίδαι. Καλλίτερον ὅμως ὑπέφερεν ὁ νεαρὸς δούξ τὴν μονοτονίαν τοῦ ἐλώδους καὶ πεδινοῦ τούτου μέρους. Ἐν Γερμανίᾳ ἴδῃ εἶχε συνάψει στενὰς σχέσεις μετὰ τῆς πριγκίπισσας Καρλόττης Rohan, καὶ τῇ συμβουλῇ τοῦ αὐτῆ τὸν ἠκολούθησεν εἰς τὴν Ρωσίαν συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῆς τοῦ Καρδινάλιου Rohan, ὅστις, μετὰ τὴν περιφημίαν ἐκείνην ὑπόθεσιν τοῦ περιδεραιοῦ, εἶχε πορευθῇ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν Μεταναστῶν. Ἡ πριγκίπισσα ἦτο κατὰ ἐξ ἑτῆ πρεσβυτέρα τοῦ δούκους. Δὲν φαίνεται ὅτι ἦτο ὠραία, ἤσκει ὅμως διὰ τῆς λεπτῆς γυναικείας φύσεως αὐτῆς, διὰ τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματός της παράδοξον θέληγητρον ἐπὶ τοῦ εὐαισθήτου καὶ κάπως κούφου χαρακτήρος τοῦ νεανίου. Μόνον αὕτη ἡδυνήθη νὰ τὸν δεσμεύσῃ. Ὁ πάππος, παρ' ὃ διατηρεῖτο ἀκέραιον τὸ ἀρχαῖον υπερήφανον οἰκογενειακὸν φρόνημα τῶν Condés, ἐπεθύμει νὰ τὸν ἴδῃ νυμφευόμενον μέλος οἴκου βασιλεύοντος, μίαν ἀρχιδούκισσαν ἢ μίαν μεγάλην δούκισσαν. Ὁ ἔγγονος δὲν ἀντέλεγε μὲν, συνεζεύχθη ὅμως ἐν ἄκρᾳ σιγῇ μετὰ τῆς

ἐκλεκτῆς τῆς καρδίας τοῦ, ἥτις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς διέμεινε πιστὴ παρὰ τὸ πλευρόν τοῦ.

Ἄλλ' αἱ θύελλαι καὶ αἱ ταραχαὶ δὲν εἶχον παρέλθει διαπαντός. Ὁ ἐναντίον τῆς Γαλλίας πόλεμος ἤρχισεν ἐκ νέου, ἡ στρατιὰ τοῦ Κονδὲ ἐπῆλθεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Σουβαρόφ, περιήλθεν ὅμως ἔπειτα εἰς ἀγγλικὴν μισθοφοράν, ἐρρίφθη δὲ πάραυτα ὡς ἄχρηστον οἰκιακὸν σκεῦος τῇδε κακέως μέχρις ὅτου διελύθη εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη. Ἐν ἔτει 1800 συνέκειτο εἰσέτι ἐν 5848 στρατιωτῶν καὶ 1007 ἀξιωματικῶν, οὕτως ὥστε σχεδὸν ἀνὰ πάντα πέμπτον ἄνδρα ἀνελόγει εἰς ἀξιωματικὸς. Ἐνα ἐνιαυτὸν βραδύτερον διελύθη τὸ σῶμα μετὰ ἐννεαετῇ ὑπαρξίν καὶ οὕτως ἔληξε μία ἐκ τῶν παρχδοξοτάτων στρατιωτικῶν Ὀδυσσειῶν. Τὸ τελικὸν κεφάλαιον ἔλαβε χώραν ἐπὶ αὐστριακοῦ ἐδάφους, ἐν Στυρία καὶ Καρινθίᾳ, ὅπου τὸ καθ' ὅλον τὸν κόσμον περιπλανώμενον σχεδὸν ἀδέσποτον πλῆθος ἔστησε τὰ τελευταῖα στρατόπεδα αὐτοῦ. Ὁ πρίγκιψ Κονδὲ μετέβη εἰς Βιέννην ὅπου ἔτυχε ψυχρᾶς ὑποδοχῆς, ἐνῶ ὁ ἔγγονός τοῦ, μετὰ βραχεῖαν ἐν Μαρίατρὸστ παρὰ τὸ Γράτζ διαμονὴν ἔδραμεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς θελκτικῆς αὐτοῦ συμβίου. Ἐν τῷ βασιλεῖ πολιχνίῳ Ἐττενχαϊμ, πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Ἀλσατίας, ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιοχῇ τοῦ Καρδινάλιου Rohan κατέλυσε παρ' αὐτῇ, καὶ ἐκεῖ τὸν εὗρεν ἡ οἰκτρὰ αὐτοῦ μοῖρα.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐπεκράτει πάλιν σιδηρὰ τάξις. Ἡ ταραχώδης ἐποχὴ παρήλθε καθ' ἣν πάντες μετὰ πόθου ἀνεζήτουν ἕνα δεσπότην καὶ σωτήρα, καὶ ὁπότε ὁ Talleyrand ἐσκέπτετο μετὰ πάσης σοβαρότητος νὰ ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ θρόνου μέλος τι τοῦ οἴκου τῶν Hohenzollern· ὁ πρῶτος ὑπάτος κατῴκει εἰς τὰς Tuileries. Ἐκεῖνος ὅστις ἐκαλεῖτο Λουδοβίκος ΙΗ'· εἶχεν ἀπατηθῇ οἰκτρῶς ἐν αὐτῷ. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡδύνατο νὰ προσκλήσῃ δι' ἑαυτὸν τὸν Βοναπάρτην ὡς ἄλλον Μόγκ· οὗτος ὅμως ἀπήντησεν αὐτῷ ὅτι ὁ Βουρβῶνος δὲν θὰ εὕρῃ τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν θρόνον ἢ ὑπεράνω ἐκατοντακισχιλίων πτωμάτων. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως, ὁ κόμης τοῦ Artois, δὲν ἔκαμε πολλὰς δυσχερεῖς διπλωματικὰς ἀποπειράς· ἤλπιζε νὰ ἐπιτύχῃ συντομώτερον τοῦ σκοποῦ ζᾶν ἐφύγευε τὸν Πρῶτον Ὑπάτον. Τὸ ὅτι ὁ Βοναπάρτης ἀντέταττεν εἰς τὰς βασιλικὰς συνωμοσίας τὴν εἰρκτὴν καὶ τὴν λαίμηχτόν, τὸ ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς πολυτίμου ζωῆς αὐτοῦ εἰσῆγαγε καὶ αὐτὴν τὴν βάσανον — ταῦτα πάντα δύνανται μὲν νὰ αἰτιολογηθῶσιν, ἀν καὶ οὐχὶ νὰ δικαιολογηθῶσιν εἰς τινὰς περιπτώσεις. Ἀκατονόμαστος καὶ ἀνεξήγητος μένει μόνον ἡ πρὸς τὸν ἐντελῶς ἀθῶον δούκα τοῦ Enghien ὀμότης αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι τώρα ἀποδείξεις ὅτι ὁ δούξ ἀπεδοκίμασε σαφῶς τὰς ἐν Λονδίνῳ ἐνεργουμένας συνωμοσίας καὶ ἐπιβουλὰς. „Ἀπόζουσι μωρίας“, εἶπέ ποτε, καὶ ἄλλοτε· „Περιφρονῶ πάντα ταῦτα.“ Ἦτο εὐθὺς στρατιώτης, ὅστις ἀπεχθάνετο ὡς ἀνάνδρους τὰς σκευωρίας τοῦ μεσονυκτίου. Τὸ σφάλμα τοῦ ἦτο ὁ ἀνύποπτος νεανικὸς χαρακτήρ αὐτοῦ. Ἐν τούτοις κατῴκει τοσοῦτον πλησίον τῶν συνόρων! Μία κίνησις, καὶ εὐρίσκετο ἐντὸς τῶν ὀνύχων τοῦ ἀγρίου λέοντος. Ὁ δούξ ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν. Νὰ εἰσβάλῃ ἐν μέσῳ τῆς εἰρήνης εἰς γειτονικὴν χώραν, ὅπως αἰχμαλωτίσῃ ἕνα ἥσυχον κάτοικον αὐτῆς — μεγαλύτερον τούτου ἀνοσιούργημα δὲν ἡδύνατο νὰ συμβῇ! Ὡς ἄμοιρον δίκαιον τῶν ἐθνῶν! Ὁ κατέχων τὴν ὑπεροχὴν το ἀφίνει νὰ ἰσχύῃ ἐνόσω τὸν ὠφελεῖ. Ὁ Βοναπάρτης εἶχεν ἀποφασίσαι νὰ δώσῃ ἅπαξ διὰ παντός εἰς τοὺς ἐχθρούς τοῦ ἀποτρόπαιον παράδειγμα. Δαίμων τις — καθ' ὃ λέγεται, ὁ Talleyrand — τῷ ἐψιθύρισε νὰ μεταχειρισθῇ εἰς αὐτὸν τὸν παραδειγματι-

Ο ΙΑΤΡΟΣ.

Εικὼν ὑπὸ Hans Bachmann.

σμον εἰ δυνατόν πρίγκιπά τινα τοῦ Βουρβωνικοῦ οἴκου — διὰ τὴν λάβη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ τὸν δοῦκα τοῦ Enghien δὲν ἀπῆρτετο ἢ τὴν διαβῆ τὸν Ρῆνον· ἐπ' αὐτοῦ λοιπὸν ἔπαισεν ἡ ἐκλογὴ. Ἄν καὶ οὐδὲν εἶχον τὴν φοβηθῶσιν ἐκ μέρους τοῦ ἀνακτοῦ τῆς Βάδης, ἐγένοντο ὅμως ἐξοπλισμοὶ ὡς πρὸς μικρὰν ἐκστρατείαν. Τὸ πολίχινον Ἐττενχαϊμ ἔπρεπε νὰ περικυκλωθῇ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν. Δύο στρατηγοὶ διηύθυνον τὸ κίνημα. Τριακόσιοι δραγαῶνοι μὲ τεσσάρων ἡμερῶν ἐφόδια ἐμελλον νὰ ἐπιφέρωσιν τὴν κυρίαν ἐφοδον ὁρμώμενοι ἀπὸ Schlettstadt· τριακόσιοι ἄνδρες ἐφεδρεία μετὰ τεσσάρων τηλεβόλων ἐτοποθετήθησαν ἐν Kehl, μία ἰλη ἱππικοῦ ἐν Wilstadt· πρὸς τούτοις δὲ ἔλαβεν ὁ φρούραρχος τοῦ Neu-Breisach διαταγὴν νὰ πέμψῃ ἑκατὸν ἄνδρας μετὰ δύο τηλεβόλων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ρῆνου. Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου ὑπογεγραμμένῳ ἐντόλματι συλλήψεως διὰ τοὺς στρατηγούς ἐλήφθη πρόνοια δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις αἰτινες τυχὸν ἠδύνατο νὰ συμβῶσι. Τὸ διάταγμα σώζεται ἐτι ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ γαλλικοῦ κράτους. Ὡσεὶ πρὸς χλευασμὸν τοῦ δικαίου καὶ τῆς δικαιοσύνης φέρεται ἐπὶ κεφαλῆς ἐμβλημα παριστῶν τὴν εἰκόνα τῆς Δίκης. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἠδύνατο ὁ Δοῦξ νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς ὑπόπτου θεᾶς, ἐὰν δὲν ἐκώφευεν εἰς ὅλας τὰς προτροπὰς. Καὶ αὕτῃ ἡ ὑπερήφανος αὐτοπεποιθήσις δὲν εἶνε τρανότερον δείγμα τῆς ἐντελοῦς αὐτοῦ ἀδωδότητος; Εἰς μάλιστα ἐκ τῶν εἰς σύμ-πρῆξιν καταδικασμένων ἀξιωματικῶν μάτην τὸν προέτρεψε νὰ λάβῃ μέτρα πρὸς σωτηρίαν τῆς ζωῆς του. Οὕτω λοιπὸν ἐξετελέσθη ἡ ἐπιβουλὴ τὴν νύκτα τῆς 14. Μαρτίου 1804. Μετὰ βραχεῖαν κράτησιν ἐν Στρασβούργῳ ἀπήχθη ὁ Δοῦξ εἰς Παρίσιους, ὅπου ἀφίκετο τὴν 20 καὶ ἐφυλακίσθη πάραυτα ἐν τῷ φρουρίῳ τῶν Βιγκεννῶν. Εἰς οὐδένα ἐπετράπη νὰ τὸν συνοδεύῃ· τῷ ἀφῆκαν μόνον κυνάριον τι ὀνόματι Μοχίλωφ, τὸ ὅποιον εἶχε φέρεται ἐκ Ρωσσίας. Τὸ ζῶον εἶχεν ἀκολουθήσει τὸν κύριόν του εἰς Στρασβούργον καὶ δὲν ἐννόει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ. Μόλις φθάσαντα, ἡμιθανὴ ἐκ πείνης καὶ κοπώσεως, παρουσίασαν τὸν αἰχμάλωτον ἐνώπιον στρατοδικείου. Ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχεν οὔτε συνήγορος οὔτε κατήγορος. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἤξευρον μόνον ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκφέρωσι καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, καὶ πράγματι ἐξέφερον αὐτὴν ἄνευ δισταγμοῦ, ἄνευ ἀναβολῆς ἀφίνοντες εἰς τοὺς νομικοὺς νὰ δώσωσιν ἔπειτα εἰς τὴν ἀπόφασιν τύπον παραδεκτόν. „En appliquant le paragraphe . . . de la loi du . . . ainsi conçu . . .“, λέγει αὐτολεξεῖ ἐν τῷ ἀπαισίῳ τούτῳ ἐγγράφῳ. Τὰ κενὰ συνεπληρώθησαν μετέπειτα μὲ παράγραφον νόμου, καθ' ὃν ὀρίζετο ποινὴ θανάτου διὰ πάντα συνωμότην. Ὡπωσδήποτε καλλίτερον θὰ ἦτο διὰ τὸν Δοῦκα ἂν εἶχε νὰ κάμῃ μόνον μὲ στρατιώτας. Ἡ ἀπόφασις δὲν θὰ ἐξετελείτο ἀμέσως, θὰ ἐκερδίζετο καιρὸς, ἴσως τὸ πᾶν θὰ ἐσώζετο. Ὁ Βοναπάρτης ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ γνώμην μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς νυκτός. Ἀλλ' ὁ Σαβαρὺ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς, ὁ ἐμπειστευμένος τὴν θανάτωσιν ἐβιάσθη, προφανῶς ἐπειδὴ διετάχθη νὰ σπεύσῃ. Γνω-

στ ἡ παράχει σήμερον ὅτι ἔδωκε τὸ παράγγελμα τοῦ γεμί-σματος τῶν ὄπλων μίαν ὥραν πρὸ τῆς συντάξεως τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Μόλις εἶχον ἐκπληρώσει οἱ ἀξιωματικοὶ τὴν καθήκον των, ἔλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ τὸν αἰχμάλωτον καὶ ἐτουφέκισεν αὐτὸν ἐν βαθυτάτῳ σκοτεινῇ τῆς νυκτός — λέγεται ὅτι τῷ ἐκρέμασαν φανὸν περὶ τὸν λαίμῳ — ἐν τῇ τάφρῳ τοῦ φρουρίου. Ἀπέθανεν ἡσύχως καὶ ἀπλῶς, ὡς ἀληθῆς ἥρωας. Οἱ χωροφύλακες ἀπεποιήθησαν μετὰ περιφρονήσεως τὸ πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς θανατώσεως προταθὲν αὐτοῖς ἀργύριον. Μόλις κατεχώσθη ὁ νεκρὸς ἦλθεν ὁ μικρὸς Μοχίλωφ ὑλακτῶν καὶ ὠρυόμενος. Οὕτως ἔχυσεν τοῦλάχιστον ἐν εὐαίσθητον ὃν δάκρυα φιλάνθρωπα ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ τοῦ δυστυχούς.

Ἀξιωμακτικὸν εἶνε ἐπὶ πόσον χρόνον ὑπῆρξε δυνατόν νὰ ἀποκρυφθῇ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης τὸ ἀνοσιούργημα τῆς 21. Μαρτίου. Ὁ Δοῦξ τοῦ Βουρβῶν δὲν ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του ἢ τὴν 4. Ἀπριλίου. Εὐχάριστος ἦθελεν ἐξεγείρει ὅλον τὸν κόσμον ἐναντίον τοῦ Τρομεροῦ, ἀλλ' ὁ κόσμος ἔμελλεν ἀναίσθητος πρὸ τῆς παντοδυναμίας του. Μόνον ἡ Ρωσσία ἐτόλμησε νὰ παράσχῃ λόγους εἰς τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν, ἐν Ρωσσίᾳ ὅμως ἀπεστραγγαλίσθη πρὸ τινων ἐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ Παῦλος Α', οὐδὲ ἦτο ὁ Talleyrand ὁ ἀνθρωπος ὅστις δὲν ἠθέλε δραχθῇ τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως ἀποστομώσῃ τοὺς Ρώσους διὰ τῆς καταδείξεως τῆς βιαιοπραγίας ταύτης. Τὸ Βερολῖνον ἐπέστρεψεν ἀποσφράγιστον τὴν διαμαρτύρησιν τοῦ Λουδοβίκου ΙΗ'. Ὁ ἐν Βιέννῃ Γάλλος πρεσβευτὴς ἔλαβεν ὁδηγίαν παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ αὐτοῦ, ἐὰν τυχὸν γείνωσιν αὐτῷ παρατηρήσεις περὶ εἰσβολῆς ἐν Βάδῃ ἐναντίον τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν νὰ ἀποπέμψῃ αὐτὰς μετὰ χλευασμοῦ καὶ μυκτηρισμοῦ. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν ἐδόθη μέγας χορὸς παρὰ τῷ Ταλλεϋράνδῳ. Ἐν τούτοις καὶ ὁ ἄβρὸς διπλωμάτης καὶ ὁ Σαβαρὺ ὁ ὡμὸς χωροφύλαξ ἀνυψώθησαν εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα, ἐτυχον μεγάλων τιμῶν ἐπὶ Παλινορθώσεως. Ὁ εἰς ἐκύλιε τώρα τὴν εὐθύνην πρὸς τὸν ἕτερον, καθελὶς ἐξήτει νὰ νύψῃ τὰς χεῖρας του, μέχρις οὗ εἰρων τις ἐξέφρασε τέλος τὴν εἰκασίαν ὅτι ὁ ἀτυχὴς Δοῦξ ἐφόνευσεν ὁ ἴδιος ἑαυτὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Ἡ σύζυγος τοῦ Enghien, ἀδελφὴ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ αὐστριακοῦ κλάδου τοῦ οἴκου Rohan, ἀπέθανεν ἐν Παρίσι τοῖς τῷ 1841.

Σπανίως διεπράχθη πολιτικὸν ἐγκλημα μετὰ τοσαύτης ψυχραιμίας, ὁμοίως ὅμως σπανίως ἐξίλεσθαι τοσοῦτον βαρέως. Ὁ Δοῦξ τοῦ Enghien ἀπέτισε τὰς ἀμαρτίας τῶν φανατικῶν, οἵτινες εἶνε ἡ κατὰρα παντὸς πράγματος, τὸν θάνατον ὅμως αὐτοῦ ἐξεδικήθησαν τὰ στρατεύματα τῶν Συμμάχων. Τὴν 21. Μαρτίου 1804 ἠγοήθη ἐν μόνον στόμα, ὅπως εἶπῃ τῷ Πρώτῳ Ὑπάτῳ τὴν ἀλήθειαν κατὰ πρόσωπον. „Αὐτὴν τὴν κηλῖδα οὐδέποτε θὰ δυνηθῇς νὰ τὴν ἐξαλείψῃς, θὰ σοὶ ἐπιφέρῃ δυστυχίαν!“ εἶχεν ἀνακράξῃ ἡ Λατινικία Βοναπάρτου καὶ ὁ ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ αἰχμάλωτος ἀνεμνησέτο καθημερινῶς, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἀπαισίου προφητείας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Η ΟΜΙΧΛΗ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.

Λίαν διαδεδομένη ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου εἶνε ἡ δοξασία ὅτι τὸ Λονδῖνον καλύπτεται καθ' ὅλα τὰ ἔτη ὑπὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πυκνοῦ ὀμίχλωδους πέπλου, ἀλλ' ἡ δοξασία αὕτη εἶνε ὅλως ἐσφαλμένη. Ὅπως ἡ πρασινάδα ἀγγλι-

κῆς χωροθεσίας, ὅπως ἡ χροιά τοῦ προσώπου ἀγγλίδος νεανίδος εἶναι ἀνυπέρβλητοι κατὰ τὴν δροσερότητα, οὕτω καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα ἐν γένει εἶναι τόσον καθαρὰ καὶ φαιδρὰ ὥστε ἠδύνατο νὰ τὴν ζηλεύσωσι πολλοὶ ἄλλαι χώραι τῆς Εὐ-